

EĞİTİM EKONOMİSİNİN ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMASI KAPSAMINDA MESLEK YÜKSEKOKULLARININ YEREL EKONOMİLERE ETKİSİ

*İbrahim Çütücü**

ÖZ

Eğitim sistemi küresel dünyada rekabet gücünü belirleyen önemli bir unsurdur. Güçlü beşeri sermayeye sahip ülkeler teknoloji üretebilen yenilikçi ülkelerdir. Bu nedenle eğitimin finansmanı stratejik öneme sahip olup sosyo-ekonomik alanda gelişmişliğin sağlanması için eğitime ayrılan kaynakların etkili ve verimli kullanılması gerekmektedir. Küresel rekabette, sanayi toplumunun gelişmesi ile Türkiye koşullarında özellikle KOBİ'ler bazında düşünüldüğünde en büyük ihtiyacın ara eleman olduğu bilinmektedir. Gerek imalat sektöründe gerek hizmet sektöründe iyi eğitim almış, değişime ve yeniliklere açık, kendisini sürekli geliştirebilecek ara eleman sıkıntısı, son yıllarda, meslek liseleri ve meslek yüksekokullarına ilgiyi arttırmıştır. Bu kapsamda çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde eğitim ekonomisi kavramsal düzeyde incelenerek uluslararası karşılaştırmalar yapılmakta ikinci bölümde ise meslek yüksekokullarının yerel ekonomiye etkisi analiz edilmektedir. Analiz kısmında Adıyaman Üniversitesi Besni Meslek Yüksekokulu'nun, Besni ilçesinde yarattığı sosyo-ekonomik değişim, 456 öğrenci üzerinde uygulanan anket çalışması ile analiz edilmiştir. Anketin tümü yüz yüze gerçekleştirilmiş olup anket sonucunda elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0for Windows istatistik programı çerçevesinde frekans ve ortalamalar kullanılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Eğitim Ekonomisi, Yerel Ekonomi, Meslek Yüksekokulu*

THE IMPACT OF VOCATIONAL HIGH SCHOOLS TO THE LOCAL ECONOMIES WITHIN THE INTERNATIONAL COMPARISON OF EDUCATION ECONOMY

ABSTRACT

The education system is an important factor that determines the competitiveness in the global world. Countries having strong human capital are the innovative countries that can produce technology. For this reason, the financing of education has strategic importance and the resources allocated to education must be used effectively and efficiently in order to ensure the socio-economic development. In global competition, with the development of industrial society in Turkey the most required workforce, especially considering KOBİ's, is the inter-personnel. Whether in production or in service sector, the need for inter-personnel who are well-educated, open-minded and who can constantly improve themselves has increased the demands for vocational colleges and high schools in recent years. In this context, this study consists of two parts. In the first section, international comparisons are made by examining the education economy at a conceptual level. In the second section, the impact of vocational schools to the local economy is analysed. In part of analysis, the social-economical change which the Vocational High School of Adiyaman University has caused in Besni has been analysed by carrying out a survey amongst 456 students. The survey has been conducted face to face and the results have been analysed and interpreted within the frequencies and averages using SPSS 15.0 for Windows.

Key Words : The Vocational High School, Education Economy, Local Economy

Jel Kod: H75, I25, F00

* Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü
ibrahim.cutcu@hku.edu.tr

GİRİŞ

Eğitim kavramı; bireyin bilgi dağarcığında, düşünce ve davranış yapısında ve becerilerinde istendik yönde değişimler sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır (Akyüz, 2001: 75). Eğitimin amacı doğrudan doğruya maddi kaynakları değil; insan davranışlarını olumlu yönde değiştirmek olduğu için eğitim, bu yolla topluma dolaylı biçimde büyük yarar sağlamaktadır. Eğitim, insanın kendi kendini disipline etmesine yardımcı olur, düşünce ufkunu genişletir, yeni olanaklar açar ve inisiyatifi uyarır. Bunların sonucunda da toplum, eskisine oranla daha zenginleşmiş olur.

Eğitimin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin sorgulanması beşeri sermaye kavramının ortaya çıkmasından sonra başlamıştır. 1960'lı yıllara kadar üzerinde fazla durulmayan beşeri sermaye kavramı, içsel büyüme teorileri ile birlikte önem kazanmıştır (Telater ve Terzi, 2010: 202). Beşeri sermaye maliyetler ve rekabet üzerinde önemli bir faktör haline gelince eğitim ekonomisinin makroekonomik boyutu daha da fazla ortaya çıkmıştır. Ülkeler arası karşılaştırmalarda milli gelir farkı sadece ekonomik büyüme noktasında önemliyken ekonomik kalkınma karşılaştırması birçok sosyo-ekonomik faktörü bünyesinde barındırmaktadır. Bir ülke her ne kadar milli geliri yüksek olsa da bazı sosyo-ekonomik faktörlerde gelişmişliği yaşayamazsa kalkınmış bir ekonomiye sahip olamamaktadır.

Toplu halde yaşamının en gelişmiş örgütsel şeklini oluşturan devletin; yasama, yürütme ve yargıya ilişkin fonksiyonları ile kamu hizmetlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için değişik örgütlenme biçimleri vardır. Devlet örgütünün önemli bir parçası da yerel yönetimlerdir. Her ülkede mevcut olan yerel yönetim kuruluşları, ülkelerin benimsedikleri idari örgütlenme biçimine göre değişik önem ve özellikler gösterirler (Pehlivan, 2000: 235). Üniversiteler ise yerel yönetimlerin daha çok sosyal kurumlarını oluşturmaktadır. Sosyal kurumlar ise ekonominin kalkınma boyutuyla ilgilienmektedirler. Üniversiteler dünya genelinde daha çok akademik-bilimsel konularda çalışmalara dahil edilirken, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere sosyal boyutundan ziyade ekonomik boyutu ile analiz edilmektedir. Yani üniversiteler ulusal kalkınmada önemli bir sektör yaratmaktadırlar.

Üniversiteler hem gelir/harcama hem de istihdamda önemli bir ekonomik birimdir (Bleaney, 2002:305). Çalışmada, öncelikle eğitim ekonomisi uluslararası karşılaştırmalar yapılarak incelenmekte daha sonra piyasa şartlarına bırakılmış bir üniversite ağına sahip Türkiye'de özellikle ilçelerdeki meslek yüksekokullarının yerel ekonomiye etkileri analiz edilmektedir. Yeni kurulan üniversitelerin gerek öğrenci sayısı gerekse akademik ve idari personel açısından yükünü meslek yüksekokulları çekmektedir. Bu

kapsamda ilçelerdeki meslek yüksekokullarının yerel ekonomide yarattığı katma değer, Adıyaman Üniversitesi Besni Meslek Yüksekokulu açısından öğrenci harcaması-üniversite bütçesi-çalışan personel açısından çok yönlü olarak irdelenmektedir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: EĞİTİM EKONOMİSİNİN ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRILMASI

Eğitimin iktisadi değerinin analizi konusunda, iktisatçılar arasında uzun yıllar egemen olan görüş, iktisadi analizlerin eğitimi incelenmesinde işe yaramayacağı düşüncesine dayanmaktadır. Bu nedenden dolayı eğitimin iktisadi analizi üzerinde pek fazla durulamamıştır. Ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde milli gelir hesapları daha gerçekçi bir yaklaşımla gözden geçirilmeye başlanmış ve milli gelir artışının fiziki ve beşeri üretim unsurlarındaki artışla açıklanması söz konusu olmayan bir ilave artış payı gösterdiği ortaya konmuştur (Öztürk, 2005: 28). Beşeri sermayenin geliştirilmesinde eğitimin rolü büyük olup ekonomide verimliliğin artırılması için gerekli olan nitelikli işgücü için eğitime önemli kaynaklar aktarılması gerekmektedir.

Eğitim ekonomisini ilk olarak işleyen iktisadi ekol Merkantilizm'dir. Ticari kapitalizmin öncülerinden olan Merkantilist dönemde, sanayi ve ticari faaliyetler arttıkça bireylerin sahip oldukları bilgi ve becerilerin iktisadi gelişmeyi uyarıcı rolü daha iyi anlaşılmış ve bunun sonucu olarak eğitime daha büyük önem verilmeye başlanmıştır. Merkantilistler ulusal gelir artışının bir unsuru olarak beşeri sermayeye büyük önem vermişlerdir (Deyon, 1969: 1-20 ; Brasseul, 19997: 150). Klasik iktisatçılardan Malthus'da eğitimin önemi üzerinde durmuştur. Malthus, eğitim ile insan kaynağının yaratılması yönünden değil insanın daha iyi yaşaması yönünden ilgilenmiştir. Çünkü eğitim nüfus kontrolüne katkıda bulunmakta ve işgücü ordusunun sayısını azaltarak ulusal geliri yükseltmektedir. D.Ricardo ise iktisadi refahtaki artışın, nüfusun azalmasına ve sermaye miktarının artışına bağlı olduğunu kabul etmekte, Malthus gibi aile sayısının sınırlandırılması yada bugünkü deyimile aile planlaması veya nüfus planlaması ile ilgili olarak gerekli alışkanlıkların doğmasının ancak eğitim kanalı ile sağlanabileceğini vurgulamaktadır (Öztürk, 2005: 29).

Eğitimin finansmanı, eğitim hizmetlerinin sunumu için gerekli parasal kaynaklarının elde edilmesi süreci olduğu gibi, kullanılan kaynakların farklı bölgeler, iller, eğitim tür ve düzeyleri, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki bireyler ve gruplara dağılım süreci olarak tanımlanmakta ve belirtilen bu finansman türü kamu fonları, öğrenci harçları, sınav ve kayıt harçları ile

kitap ve diğer malzemeler için yapılan özel eğitim harcamaları, özel fon vb. tarafından olmaktadır. Bir ülkede üretilen eğitim hizmetinin nicel ve nitel düzeyi ise eğitim için ayrılan parasal kaynaklara ve bunlarla sağlanabilen girdilerin niteliğine ve niceliğine, eğitim teknolojisine ve eğitim sisteminin yapı ve işleyişine bağlıdır. Eğitimden beklenen toplumsal, siyasal ve ekonomik işlevlerin yerine getirilmesi, eğitime ayrılan kaynakların düzeyine ve bu kaynakların etkili ve verimli kullanımına bağlıdır. Bu bağlamda ülkeler arasında eğitim finansmanında farklı yöntemler tercih edilmektedir. Çünkü eğitimin finansmanı sadece kamusal kaynaklardan değil günümüz dünyasında özel sektör kaynakları ile sivil toplum kuruluşlarının gönüllü hizmetleri de etkili olmaktadır. Tablo 1’de de görüldüğü üzere üniversite harcamalarının dahil edilmediği durumda AB ülkelerinin büyük kısmında finansman kaynakları olarak bölgesel ve yerel kaynaklar dikkat çekmektedir.

Tablo 1: Seçilmiş AB Ülkeleri ile Türkiye’de Eğitimin Finansman Kaynakları

ÜLKE	FİNANSMAN TÜRÜ
Almanya	Eyalet Yönetimleri+Yerel Yönetimler
Belçika	Eğitim Bakanlığı+Yerel Yönetimler+Sivil Toplum Örgütleri
Danimarka	Eğitim Bakanlığı+Yerel Yönetimler
Finlandiya	Eğitim Bakanlığı+Yerel Yönetimler
Fransa	Eğitim Bakanlığı+Yükseköğretim Araştırma Bakanlığı
Hollanda	Eğitim, Bilim Ve Kültür Bakanlığı+Yerel Yönetimler
İngiltere	Yerel Yönetimler+Özel Kuruluşlar+Okul Yönetimleri
İspanya	Eğitim Bakanlığı+Özerk Bölgeler Ve Yerel Kaynaklar
İsveç	Eğitim Bakanlığı, Yerel Yönetimler
İtalya	Eğitim Bakanlığı+Yerel Yönetimler+Sivil Toplum Örgütleri
Yunanistan	Eğitim Bakanlığı+Sivil Toplum Örgütleri+Katkı Payı ve Bağışlar
TÜRKİYE	Eğitim Bakanlığı+Katkı Payı ve Bağışlar+YÖK

Kaynak: Tuzcu, 2006: 161

Eğitimin finansman kaynakları olarak Türkiye'deki duruma bakıldığında ise; genel bütçeden ayrılan paylar, eğitime katkı payı, öğrenci katkı payı, çıraklık ve mesleki-teknik eğitimi geliştirme ve yaygınlaştırma fonu gelirlerinden ayrılan paylar, eğitim, gençlik, spor hizmetleri vergisi, döner sermaye işletmelerinden sağlanan gelirler, dernek gelirleri, il özel idareleri bütçesinden ayrılan paylar, halk katkıları-bağışlar, dış ülke ve kuruluşlardan sağlanan krediler, burslar ve bağışlar olarak sayılabilir (Tuzcu, 2006: 163 ; Koç, 2007: 48). Eğitim süreci geliştikçe bireysel gelir farklılıkları da ön plana çıkmaktadır. Yapılan araştırmalara göre dört yıllık lise öğrenimi bireyleri gelir düzeyini %24 oranında arttırırken, yüksek okulun %47, üniversite öğreniminin ise %89 gelir artışı yarattığı belirtilmektedir (Breton, 2003: 3).

Tablo 2: Eğitim ve Gelir Düzeyi Arasındaki İlişki

Eğitim Düzeyi	Gelir Düzeyinde Yarattığı Artış (%)
Okuryazar	8-16
Lise	24
Yüksekokul	47
Üniversite	89

Kaynak: Breton, 2003: 3

Çalışmanın literatür araştırmasında da ayrıntılı bir şekilde belirtileceği üzere birçok araştırma, eğitim değişkeninin ekonomik büyümeye ve kalkınmaya pozitif etkisi olduğunu göstermektedir. Ülkeler bazında incelendiğinde beşeri sermayeyi geliştiren, böylece verimliliği arttıran eğitimin ekonomik büyümeye katkısı ABD için %12, Brezilya için %21,4, Arjantin için %7,6, Güney Kore için %15,5, Şili için %14 olduğu görülmüştür (Temple, 2001: 78). Bu rakamlar dünya ortalamasında %10,9, OECD ülkeleri bazında %8,7 olup Türkiye için ise %21'lik bir artışa yol açtığı tespit edilmiştir (Öztürk, 2005: 36). Tablo 3'de de görüldüğü üzere eğitim faktörü, geliştireceği yenilikçi politikalarla inovasyona da hizmet ederek ülkenin ekonomik büyümesine önemli katkılar sunmaktadır.

Tablo 3: Çeşitli Ülkelerde Eğitimin İktisadi Büyümeye Katkısı

Ülkeler	Yıllık Büyüme Oranına Katkı (%)
ABD	12
Brezilya	21,4
Arjantin	7,6
Güney Kore	15,5
Meksika	12,9

Şili	14
Türkiye	21

Kaynak: Temple, 2001: 78

Ekonomik büyümeye bu kadar etki eden bir faktöre makro ölçekte önemli kaynaklar aktarılması gerekmektedir. Dünyada eğitime ayrılan gerek kamusal kaynaklar gerekse özel sektör ve piyasa kaynakları sürekli artmaktadır. Tablo 4’te de görüldüğü genel olarak kuzey ülkeleri olarak bilinen İsveç, Danimarka gibi İskandinav ülkelerinin bütçeden eğitime ayırdıkları pay fazlayken İspanya ve İtalya gibi ülkelerde bu oran daha düşük görülmektedir.

Tablo 4: Eğitim Harcamalarının Milli Gelir İçindeki Payları

ÜLKELER	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Almanya	4,4	4,5	4,7	4,7	4,6	4,5	4,4	4,4	4,5	5,0
Danimarka	8,2	8,4	8,4	8,3	8,4	8,3	7,9	7,8	7,6	8,7
Finlandiya	6,0	6,0	6,2	6,4	6,4	6,3	6,1	5,9	6,1	6,8
Fransa	6,0	5,9	5,9	5,9	5,8	5,6	5,6	5,6	5,6	5,8
İngiltere	4,9	5,5	5,4	5,6	5,3	5,0	5,4	5,3	5,4	5,4
İspanya	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,6	5,0
İsveç	7,3	7,0	7,3	7,2	7,0	6,8	6,7	6,6	6,7	7,2
İtalya	4,4	4,8	4,6	4,7	4,5	4,4	4,6	4,2	4,5	4,7
ABD	4,9	5,5	5,4	5,6	5,3	5,0	5,4	5,3	5,4	5,4
Japonya	3,8	3,6	3,6	3,6	3,5	3,4	5,4	5,3	5,4	5,4
AB Ort.	4,9	4,9	5,1	5,1	5,0	5,0	5,0	4,9	5,0	5,4
TÜRKİYE	2,9	3,9	4,0	3,4	4,0	4,3	4,2	4,7	3,2	3,8

Kaynak: EUORSTAT, 2015

Türkiye için eğitim ekonomisinin boyutları incelendiğinde, son yıllarda özellikle konsolide bütçeden önemli payların ayrıldığı görülmektedir. Fakat Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin yanında üniversiteler için de ayrılan kaynaklar hesaplandığında milli gelir içindeki eğitimin payının henüz istenilen seviyede olduğu söylenemez. Tablo 5’ten de görüldüğü üzere konsolide bütçeden eğitim için ayrılan pay %20’lere yaklaşırken GSYH içindeki payının %5’in altında olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Türkiye’de Eğitime Ayrılan Bütçe

YIL	MEB BÜTÇE ÖDENEĞİ	YÖK + ÜNİVERSİTE BÜTÇELERİ	TOPLAM	EĞİTİM BÜTÇESİ / MERKEZİ BÜTÇE PAYI	TOPLAM EĞİTİM BÜTÇESİ / GSYH PAYI
2005	14.835.422.184	5.218.467.000	20.053.889.184	12,85	3,09
2006	16.568.145.500	5.846.822.761	22.414.968.261	12,81	2,96
2007	21.355.634.000	6.586.692.000	27.942.326.000	13,63	3,31
2008	22.915.565.000	7.318.284.650	30.233.849.650	13,58	3,18
2009	27.446.778.095	8.772.719.225	36.219.497.320	13,81	3,80
2010	28.237.412.00	9.355.457.600	37.592.869.600	13,10	3,42
2011	29.169.379.190	11.503.927.500	45.616.090.500	14,59	3,52
2012	39.169.379.190	12.743.603.000	51.912.982.190	14,79	3,66
2013	47.496.378.650	15.227.760.500	62.724.139.150	15,52	4,00
2014	55.704.817.610	16.939.010.000	72.643.827.610	16,70	4,16
2015	62.000.248.000	18.493.252.000	80.493.500.000	17,02	4,10
2016	76.354.306.000	23.590.696.000	99.945.002.000	17,52	4,53

Kaynak: MEB, 2016: 241

2. ÜNİVERSİTELERİN YEREL EKONOMİYE ETKİSİ: LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Üniversite kavramı (Fransızca: universite, Türkçe: Evrenkent) yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. alt bölümlerden meydana gelen ve öğrencilerine belirli ihtisaslar kazandıran öğretim ve araştırma kuruluşlarıdır (Çatalbaş, 2007: 94) . Ulusal ve uluslararası literatüre bakıldığında üniversitelerin bölgesel kalkınmaya ve yerel ekonomileri katkılarının araştırıldığı birçok çalışma bulunmaktadır. Bleaney’e (2002:305) göre üniversiteler hem harcama hem de istihdama ciddi katkılar sağlamaktadır. OECD (1982:51) ye göre yüksek öğretim kurumları 1960’lı yıllardan bu yana birçok Avrupa Ülkesinde bölgesel kalkınma aracı olarak görülmüş ve buldukları bölgeleri çok yönlü etkileyecekleri beklentisiyle gelişmemiş ve çöküntü bölgelerinde yaygınlaştırılmıştır. Phelps (1998:150) , yaptığı çalışmada, üniversitelerin kuruldukları bölgenin kişisel geliri üstünde anlamlı bir pozitif etkisinin olduğunu, bölgenin istihdamını pozitif bir şekilde etkilediğini, bu sebeple gelişmekte olan ülkelerin geniş kırsal alanlarına üniversiteler kurarak daha fazla ekonomik fayda sağlayabileceğini iddia etmektedir. Munnich ve Nelson (2003:11-19), üniversitelerin şehirlerin ekonomik gelişimine istihdam yaratma, genel

bilgi, üretim ve işgücü gelişi, satın alma, teknoloji transferi, vergi yaratımı ve marka değeri yaratma yollarıyla katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Özalan ve arkadaşları (1989:19), yüksek öğretimin bireysel faydaları arasında bireylerin zevk ve tüketim tercihlerinde de etki yarattığını belirtmiştir. Gerçekten de eğitilmiş bir insanın tüketim yelpazesine kitap, tiyatro, sinema, spor, kültür, sanat gibi yeni tüketim alışkanlıkları eklenmektedir. Atik (1999:108), Erciyes Üniversitesi'nin il ekonomisine olan katkısını araştırdığı çalışmada, Erciyes Üniversitesi'nin 1997-1998 eğitim öğretim yılında 2.313 kişiye direkt 5.362 kişiye ise dolaylı istihdam sağladığı toplamda ise Kayseri ilinde 7.675 kişilik bir istihdam yarattığını tespit etmiştir. Üniversitenin Kayseri ekonomisine ise, direkt ve dolaylı gelirler toplamı olarak yaklaşık 13.700.000 TL katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Ergün (2003:74), Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun bölgeye olan katkılarını sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan araştırdığı çalışmada, Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun bölge ekonomisine, öğrenci harcamaları olarak 3.300.000 TL ve personel giderleri olarak ise 500.000 TL olmak üzere yaklaşık 3.800.000 TL'lik katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Kaşlı ve Serel (2008:106-107), 2006-2007 eğitim öğretim yılını kapsayan çalışmalarında, Balıkesir Üniversitesi Gönen Meslek Yüksekokulu'nda eğitimlerine devam eden öğrencilerin harcamalarının analizini yapmışlar ve öğrencilerin aylık 518,86TL harcama yaptıklarını belirlemişlerdir. Araştırmaya katılan 554 öğrencinin yıllık harcama tutarı toplamı ise yaklaşık 2.300.000 TL olarak tespit edilmiştir.

3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE AMACI

Çalışmanın öncelikli amacı eğitim ekonomisi kapsamında uluslar arası karşılaştırmalar da yapılarak özellikle üniversitelerin bulunduğu ildeki yerel ekonomiye katkılarını analiz etmek ve böylece gerek üniversiteler ile öğrenci gençliğinin gerekse de üniversitenin bulunduğu ilin ihtiyaçlarını, yatırım fırsatlarını ve sorunlarını tespit etmektir. Bu kapsamda çalışmada, 2006 yılında kurulan Adıyaman Üniversitesi Besni Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 456 öğrenci ile anket uygulaması gerçekleştirilmiş olup, öğrenci gençliğinin, yüksekokul bütçesinin ve çalışanlarının yaratmış olduğu ekonominin Besni ilçesi yerel ekonomisine katkıları analiz edilerek, mevcut potansiyelin en verimli şekilde nasıl kullanılabileceği araştırılmaktadır.

Besni Meslek Yüksekokulu Öğrenci İşleri Bürosu'ndan alınan bilgilere göre aktif öğrenci sayısı Nisan 2014 dönemi itibarıyla 1970 kişi olup bu öğrencilerin 635 tanesi Adıyaman ilinde ikamet ederken 1335 tanesi ise Adıyaman dışından gelmektedir. Öğrenci sayıları dışında Besni MYO çalı-

şanları ise 27 adet akademik personel, 10 adet idari personel, 9 adet güvenlik personeli ve 8 adet temizlik personeli olmak üzere 54 kişidir (Adıyaman Üniversitesi Besni MYO Faaliyet Raporu, 2012:4).

Araştırma, Besni Meslek Yüksekokulu'nun mevcut durumunu, potansiyelini, şehir ekonomisine etkilerini ve yerel fırsatlarını saptayıcı ve çözüm önerileri getirici bir nitelik taşımaktadır. Çalışmada anket yöntemi kullanılmış olup ihtiyaç duyulan veriler üniversitede fiilen eğitim gören öğrenciler ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 for Windows programı kullanılarak frekans, ortalamalar ve çapraz tablolar kullanılarak güvenilirlik testleri ile yorumlanmıştır. Çalışmanın kapsamını Besni MYO'da öğrenim gören 1970 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın en önemli kısıtı, öğrencilerin belli bir kısmı Adıyaman ili ve yakın ilçelerinden gelenlerden oluştuğu için anket sorularından bazıları için cevaplamalarında eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Anket uygulaması, mevcut öğrenciler arasında fiilen Besni'de ikamet eden ve öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilmiş olup okulu uzatmış olan yani sadece sınavlara gelen öğrenciler kapsam dışı bırakılmıştır. Verilerin sınıflandırılması ve bilgisayar ortamına girişleri sırasında eksik veriler bulunan yetersiz anketler inceleme dışı bırakılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ

Çalışma Adıyaman Üniversitesi'nin Besni Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler arasında anket uygulaması ile gerçekleştirilmiş olup örneklemin genel profili aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir.

Tablo 6: Örneklem Hakkında Genel Profili

Sorular	Faktörler	Frekans	%	Standart Sapma	Ortalama
Cinsiyetiniz?	Bayan	266	58,3	0.4935	1.4167
	Erkek	190	41,7		
	Toplam	456	100,0		
Yaşınız?	17-20	130	28,5	0.5687	1.7763
	20-25	302	66,2		
	25+	24	5,3		
	Toplam	456	100		
Besni'de nerede kalmaktasınız?	Devlet Yurdunda	119	26,1		
	Özel Yurtta	125	27,4		

	Kiralık Evde	138	30,3	1.1416	2.4188
	Ailemle	50	11,0		
	Diğer	24	5,3		
	Toplam	456	100,0		
Hangi bölgeden Besni'ye okumaya geldiniz?	Güneydoğu Anadolu	295	64,7		
	Doğu Anadolu	57	12,5		
	Karadeniz	7	1,5		
	Akdeniz	71	15,6	1.5116	1.9144
	Ege	7	1,5		
	İç Anadolu	9	2,0		
	Marmara	10	2,2		
	Toplam	456	100,0		

Ankete katılan 456 öğrencinin genel profilinin gösterildiği Tablo 6'da görüldüğü üzere bu öğrencilerin %58,3'ü bayan ve % 41,7'si erkek öğrenci olup yaş aralıkları ise %28,5'i 17-20 yaş arası, %66,2'si 20-25 yaş arası ve %5,3'ü ise 25 yaş üstündedir. Anket Besni MYO'daki tüm bölümlerin kontenjanları ile orantılı şekilde yapılmıştır. Öğrencilerin barınma sorunu nedeniyle kaldıkları yerin sorulduğu soruya ankete katılanların %26,1'i devlet yurdunda, %27,4'ü özel yurtlarda, %30,3'ü kiralık evlerde cevabını vermiştir. Besni MYO'daki öğrencilerin en büyük sorunu barınma olmasına rağmen hala devlet yurdu oldukça yetersiz olup kiralık ev bulma konusunda ise öğrencilerin ciddi sıkıntılar yaşadığı tespit edilmiştir. Son dönemlerde açılan özel yurtların ise bu sorunu kısmen çözdüğü anlaşılmaktadır. Öğrenci profilinin büyük çoğunluğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden gelen öğrencilerin oluşturduğu Besni MYO'da gerçekleştirilen anket de bu sonuçla örtüşmektedir.

Tablo 7: Öğrenci Ailelerinin Gelir Düzeyi ve Öğrenci Aylık Harcaması

Sorular	Faktörler	Frekans	%	Standart Sapma	Ortalama
Ailenizin aylık gelir düzeyi ne kadardır?	0-1000	221	48,5		
	1000-1500	131	28,7		
	1500-2000	68	14,9	1.0241	1.8464
	2000-3000	25	5,5		
	3000+	11	2,4		
	Toplam	456	100,0		

Aileniz ne kadar harçlık göndermektedir?	0-100	195	42,8		
	100-200	130	28,5		
	200-300	83	18,2	1.0533	1.9802
	300-400	41	9,0		
	400+	7	1,5		
Toplam		456	100,0		

Öğrenci ailelerinin gelir düzeyini öğrenmek için sorulan anket sorusuna beklentiler dahilinde örneklemin gelir düzeyi genel olarak 1000TL altında çıkmıştır. Ankete katılan 456 öğrencinin ailesinin gelir düzeyi %48,5 oranında 0-1000TL arasındadır. Öğrencilere ailelerinden gelen harçlıkların sorulduğu soruya ise ankete katılan 456 öğrencinin %42,8'i 0-100TL, %28,5'i 100-200TL, %18,2'si 200-300TL, %9'u 300-400 ve %1,5'i ise 400 ve üstü harçlık aldığını belirtmişlerdir. İki soru çapraz tablo ve ki-kare testine tabi tutulduğunda ise 0,01 anlamlılık düzeyinde ilişki anlamlı çıkmıştır. Ayrıca ailenin gelir düzeyi ile öğrencilere gönderilen harçlık arasında da pozitif yönlü 0,405 düzeyinde korelasyon ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8: Ailenin Gelir Düzeyi ile Öğrencinin Harçlığı Arasındaki Çapraz İlişki

		Aileniz ne kadar harçlık göndermektedir?					
		0-100	100-200	200-300	300-400	400+	Toplam
Ailenizin aylık gelir düzeyi ne kadardır?	0-1000	132	53	24	12	0	221
	1000-1500	39	52	31	9	0	131
	1500-2000	18	19	19	10	2	68
	2000-3000	3	4	9	8	1	25
	3000+	3	2	0	2	4	11
	Total		195	130	83	41	7
		Value	df	Asymp.	Sig.	(2-sided)	
Pearson Chi-Square		1,743E2a	16		,000		
Likelihood Ratio		107,186	16		,000		

Linear-by-Linear Association	74,501	1	,000
N of Valid Cases	456		

Ankete katılan 456 öğrencinin aylık ortalama yaptığı harcamanın ne kadar olduğu ve bu harcamaların nerelere yapıldığını tespit etmek amacıyla sorulan sorulara verilen cevaplar Tablo 9’da görüldüğü gibidir. Öğrencilerin %17,8’i 0-100 TL harcama yaparken %9,9’u 100-200TL, %34,6’sı 200-300TL, %15,6’sı 300-400TL ve %14,5’i ise 400-500TL ortalama harcama yapmaktadır. 500TL üstünde harcama yapan öğrenci sayısı ise oldukça azdır. Öğrencilerin harcama kalemleri arasında temel teşkil eden harcama beslenme olup, ankete katılan öğrencilerin %35,5’i 100-150TL harcama yaparken %21,9’u 50-100TL beslenme harcaması yapmaktadır. Öğrenci maliyetleri arasında en büyüğü tahmin edildiği üzere barınma harcaması olup ankete katılan öğrencilerin %22,8’i aylık ortalama 250-300TL barınmaya para harcarken, %20,2’si 100-150TL ve %18,6’sı ise 0-100 TL para harcamaktadır. Sosyal etkinliklere harcanan paranın tespitine ilişkin soruya ise %82,2 ile 0-50TL harcadığı sonucuna ulaşılmış olup, bu soru itibarıyla öğrencilerin sosyal anlamda memnuniyetsizliğinin bir göstergesi olarak bu anket sonucu önemle değerlendirilmelidir.

Tablo 9: Öğrencinin Ortalama Harcama Miktarı

	Faktörler	Frekans	%	Standart Sapma	Ortalama
Besni’de aylık ortalama ne kadar harcamaktasınız?	0-100	81	17,8	1.6512	3.2938
	100-200	45	9,9		
	200-300	158	34,6		
	300-400	71	15,6		
	400-500	66	14,5		
	500-600	14	3,1		
	600-700	12	2,6		
	700-800	6	1,3		
	800+	3	0,7		
	Toplam	456	100,0		

Yapılan ki-kare ve korelasyon testlerinde aileden gelen harçlık ile beslenme-sosyal etkinlik-giyim arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde anlamlı ilişki ve pozitif yönlü güçlü bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin Besni'deki yaşamlarının memnuniyetini ölçmek için sorulan soruya öğrencilerin %21,7'si mezun olduktan sonra Besni MYO'yu çevresine önerebileceğini %50,7'sinin ise önermeyeceği ve %27,6'sının ise kararsız kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 10'da görüldüğü üzere ankete katılan öğrencilerin %54,8'i Besni'deki yaşam standartlarının normal olduğunu fakat %35,1'inin ise pahalı olduğunu belirtmiştir. Besni'deki yaşam standartlarının normal olarak karşılanmasına rağmen ev kiralari ve yurt imkanları açısından Besni'nin ankete katılan öğrencilere göre %49,1'i pahalı olarak bulmakta olup sadece %5,7'si ucuz olarak görmektedir.

Tablo 10: Yaşam Standartları ve Sosyal Etkinlikler

Sorular	Faktörler	Frekans	%	Standart Sapma	Ortalama
Besni'de yaşam standartları nasıldır?	Ucuz	30	6,6	0.6707	2.5526
	Pahalı	160	35,1		
	Normal	250	54,8		
	Fikrim yok	16	3,5		
	Toplam	456	100,0		
Besni'de yaşam standartları nasıldır?	İyi	29	6,4	0.6519	2.6907
	Normal	102	22,4		
	Kötü	306	67,1		
	Fikrim yok	19	4,2		
	Toplam	456	100,0		
Besni'de "sosyal etkinlik" harcamanız aylık ortalama ne kadardır?	0-50	375	82,2	0.5682	1.239
	50-100	57	12,5		
	100-150	20	4,4		
	150+	4	,9		
	Toplam	456	100,0		

Besni'de öğrencilerin belki de en büyük sorunu olan sosyal etkinliklerin yetersizliği sorununa, ankete katılan öğrencilerin %67,1'inin Besni'de sosyal etkinliklerin yetersiz olduğunu ve %22,4'ünün ise normal seviyede olduğunu belirtmiştir. Sosyal etkinlikler ile harcamalar arasındaki ilişki incelendiğinde 0,01 anlamlılık düzeyinde ilişki anlamlı çıkmış olup iki değişken arasında 0,23 düzeyinde negatif yönlü korelasyon ilişkisi tespit edilmiştir.

miştir. Tablo 11’de de görüldüğü üzere harcama düzeyi düşük olan kişilerin daha çok sosyal etkinlik açısından Besni’yi yeterli görmezken gelir düzeyi arttıkça bu bakış açısı kısmen düşmektedir.

Tablo 11: Sosyal Etkinlik ve Sosyal Yaşam ile Harcaması Arasındaki Çapraz İlişki

		Sosyal etkinlikler ve sosyal yaşam açısından Besni nasıl bir yerdir?				
		İyi	Normal	Kötü	Fikrim yok	Toplam
Besni’de “sosyal etkinlik” harcamanız aylık ortalama ne kadardır?	0-50	13	80	267	15	375
	50-100	11	14	28	4	57
	100-150	3	7	10	0	20
	150+	2	1	1	0	4
	Toplam	29	102	306	19	456
		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)		
Pearson Chi-Square		43.756	9	,000		
Likelihood Ratio		32.816	9	,000		
Linear-by-Linear Association		24.723	1	,000		
N of Valid Cases		456				

Eğitime büyük önem veren ve Türkiye’de tek eğitim bayramının kutlandığı Adıyaman ilinin Besni ilçesinde halkın üniversiteye ve öğrenci gençliğine bakışının sorulduğu soruda ankete katılan 456 kişinin %39,9’unun kötü ve %38,4’ünün ise daha iyi olabilir cevabını vermiş olup sadece %12,3’ü halkın bakışının iyi olduğunu cevaplamıştır. Bu sonuç itibariyle taşra üniversitelerinin genel sorunu olan halkın üniversiteyi sahiplenmesinde ki sorunların Besni’de de devam ettiği sonucuna varılabilir. Ankete katılan öğrencilerin %38,6’sı mezun olduktan sonra iş bulabileceğine inanırken %25,7’si ise bulamayacağını ve %35,7’si ise fikrinin olmadığını belirtmektedir. Öğrencilerin mezun olduktan sonra %73,2’si KPSS ve DGS gibi sınavlara hazırlanacağını belirtirken, %19,1’i özel sektörde çalışacağını ve %4,4’ü ise kendi işini kurmak istediğini belirtmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Akademik ve bilimsel eğitim veren üniversitelerin temel işlevi, bilime ve insanlığa hizmet etmektir. Fakat nasıl ki iktisat biliminde bir mala

olan talep arttığında fiyatı yükseliyorsa, üniversiteli olmak isteyen sayısı arttıkça da üniversitelerin değeri artmaktadır. Türkiye’de üniversiteler genel olarak meslek kapısı olarak algılandığı için maalesef günümüzde tüm şehirlerde kurulan üniversitelerin temel eksiklikleri giderilemediğinden bu algılara cevap verememekte, ayrıca kendi akademik-bilimsel işlevlerini dahi yerine getirememektedirler.

Çalışmada, üniversitelerin bulunduğu bölgedeki sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan yarattığı değişimler kapsamında Adıyaman Üniversitesi Besni MYO’nun Besni yerel ekonomisine yaptığı katkılar analiz edilmektedir. Üniversiteler bilim üreten yerler olmasının yanında, yerel ekonomi için de direkt ve dolaylı olarak önemli katkılar sağlayan bir iktisadi aktördür. Üniversiteler, gerek kendi bütçesinden gerçekleştirdiği harcamalar gerekse çalışan personeli ve özellikle de öğrencilerinin yaptığı harcamalar ile bölgedeki birçok sektöre ciddi etkiler yaratmaktadır. Bu sektörlerin başında inşaat, ulaşım, telekomünikasyon, gıda, tarım, kırtasiye, bankacılık gibi sektörler gelmektedir.

2006 yılında kurulan Adıyaman Üniversitesi’ne bağlı olan Besni MYO öğrencileri üzerinde yapılan anket uygulamasında elde edilen veriler literatürdeki Atık’ın (1999:108) Erciyes Üniversitesi çalışması, Ergün’ün (2003:74) Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin MYO çalışması, Kaşlı ve Serel’in (2008:106-107) Balıkesir Üniversitesi çalışmaları ile örtüşmektedir. Fakat Besni MYO öğrenci profilinin anket sonuçlarına göre öğrencilerin yaklaşık %77’sinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinden geldiği görülmektedir. Bu bölge halkının gelir seviyesinin de düşük olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin harcamalarının da bununla uyumlu bir şekilde diğer üniversitelerdeki öğrencilerin yaptıkları harcamalardan daha az olduğu hesaplanmıştır. Ayrıca Besni MYO öğrenci işleri dairesinden alınan rakamlara göre kayıtlı aktif 1970 öğrencinin 635’inin Adıyaman ili sınırları içinde ikamet etmesinden dolayı da öğrencilerin büyük kısmının harcamalarının daha az olabileceğini göstermektedir.

Besni MYO’nun yerel ekonomiye etkisinin öğrenci-çalışan ve üniversitenin bütçesi olarak düşünüldüğünde 456 öğrenci ile gerçekleştirilen anket sonucu her bir öğrencinin ortalama 395,55 TL harcadığı hesaplanmıştır. Böylece sadece öğrencilerin Besni Yerel ekonomisine katkısının 779.233,5 TL olduğu görülmektedir. Öğrencilerin en büyük harcama kalemleri arasında ise barınma ve gıda harcamaları gelmektedir. Bu sonuca göre Besni’de yapılacak yatırımların bu sektörlerde daha da yoğunlaşması gerektiği sonucuna varılabilir. Barınma ve beslenme dışında öğrencilerin özellikle sosyal harcamalarının çok yetersiz olduğu (%82 oranında 0-50 TL harcanmaktadır), oysa ki çoğu üniversiteler de öğrencilerin sosyal harcama-

larının bütçelerinde büyük pay tuttuğu bilinmektedir. Bunun sebebi olarak ise öğrencilerin Besni'deki sosyal etkinliklerin veya sosyal yaşam alanlarının %67 oranında yetersiz olduğu görüşü söylenebilir. Bu kapsamda öğrenci sayısı hızla artan ve Besni ekonomisine ciddi katma değerler yaratan Besni MYO'nun öğrenci memnuniyeti için yerel yatırımların sosyal alanda yoğunlaşması gerekmektedir.

Öğrenci harcamalarının dışında Besni MYO'da 27 akademik personel ve 10 idari personel bulunmakta olup bu personellerin harcamaları aşağıdaki tabloda personel giderleri başlığı altında görülmektedir. Bu personellerin dışında ayrıca 9 adet güvenlik personeli, 8 adet ise temizlik personeli taşeron şirket aracılığı ile istihdam edilmektedir. Toplamda 37 adet üniversite personeli ve 17 adet ise taşeron şirket elemanı olmak üzere 54 kişi istihdam edilmektedir. Taşeron şirket çalışanlarının aldığı ücretin 930 TL olduğu için kendi personeli dışında Besni MYO'nun çalışanlarının Besni yerel ekonomisine 15.810 TL katma değer yarattığı söylenebilir.

Tablo 12: Besni Meslek Yüksek Okulu Genel Harcama Bütçesi

Hazine Yardımı	Bütçe Ödeneği	Serbest Ödenek	Gerçekleşme Durumu	Kesin Harcama	Kalan Ödenek
Personel Gideri	1.515.000	1.315.000	99.20%	1.304.838	10.162
Sosyal Güv. Kur. D. Prim Giderleri	197.5	197.5	99.52%	196.55	950
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	70	70	92.76%	64.929	5.071

Harcama kalemleri gerçekleşme oranları tabloda görüldüğü üzere %99 üzerinde olup Besni MYO tahakkuk biriminden elde edilen bilgilere göre personel giderleri ve personel giderlerine dayalı sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderleri için 1.501.388 TL harcama yapılmıştır. Mal ve hizmet alımları ihtiyaçlarını karşılamak için elektrik, su, telefon, bina onarım, büro malzemesi alımı, bakım ve onarımı ve yurt içi geçici ve sürekli görev yollukları için 64.929 TL harcama yapılmıştır. Yukarıdaki tabloda görülen değerler hazine yardımları sonucu merkezi bütçeden karşılanmakta olup bunlar dışında Besni MYO'nun ikinci öğretim harçlarından oluşan kendi öz gelirleri bulunmakta olup bu gelirden; ek ders ve fazla mesai ödemeleri için toplam 333.743 TL ve mal ve hizmet alımları için ise 92.405 TL harcama yapılmıştır.

Genel ve özel bütçedeki harcamaların toplamı 1.992.465 olup aylık olarak düşünüldüğünde 166.038,75 TL sadece üniversite bütçesinden yapı-

lan harcama olmaktadır. Taşeron şirketlerde çalışanların harcamaları da eklendiğinde bu rakam 181.848,75 TL'ye yükselmektedir. Öğrencilerin yaptığı harcamaları da öğrencilerin Besni'de geçirdiği zaman itibariyle hesaplandığında; aylık bir öğrencinin 395,55 TL harcadığı ve bir öğrencinin ortalama 8 ay kaldığı Besni'de 1970 öğrencisi olan Besni MYO'nun Besni yerel ekonomisine aylık olarak 519.489 TL harcama yaptığı görülmektedir. Bu rakam yukarıda hesaplanan genel ve özel bütçe harcaması ile taşeron şirket çalışanlarının harcamalarının toplamına eklendiğinde, Besni MYO'nun Besni yerel ekonomisine aylık bazda ortalama 701.337,75 TL olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki üniversiteler, bulunduğu bölgede yarattığı dinamikler oldukça önem arz etmektedir. Ekonomik ve sosyo-kültürel alanda üniversitelerin ve üniversite gençliğinin yarattığı katkı sürekli artmaktadır. Besni MYO'nun ise öğrenci sayısı üniversite bütçesi ile birlikte sürekli gelişmektedir. Bu çalışma sonucunda görülmektedir ki, sanayisi ve ekonomisi ile Türkiye ortalamalarının oldukça altında yer alan Adıyaman ili ve Besni ilçesinde üniversitenin ve üniversite öğrencilerinin şehir yaşamındaki önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu nedenle gerek yerel idarecilerin gerek Adıyaman/Besni halkı ile esnafının üniversiteyi kendileri için büyük bir önem arz ettiğini görüp, gerekli girişimleri daha da hızlı bir şekilde yapmalıdırlar.

KAYNAKLAR

- Adıyaman Üniversitesi. (2013). Adıyaman Üniversitesi Tanıtım Kataloğu. <http://www.adiyaman.edu.tr/dokumanlar/TanitimKatalogu.pdf> (Erişim Tarihi: 21.01.2013).
- Adıyaman Üniversitesi. (2012). Besni MYO Faaliyet Raporu. http://www.adiyaman.edu.tr/ckfinder/userfiles/files/2012_Strateji_Faliyet_Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 21.01.2013).
- Akyüz, Ö. F. (2001). *Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Atik, H. (1999). Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama. *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 15(1), 108.
- Aydemir, S. E. (1994). Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri. *Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Trabzon: KTÜ*, 195-198.
- Bleaney, M. F. (2002). What Does A University Add To Its Local Economy. *Applied Economics*, 24(3), 305-311.
- Borland, J., Dawkins, P., Johnson, D. And Williams, R. (2000). Returns to Investment in Higher Education. No.1, Melbourne: The Melbourne Economics of Higher Education Research Program Report.
- Brasseul, R. J. (2002). Education As a Determinant of Economic Growth. <http://www.hoover.stanford.edu/publicaions/books/fulltext/ed21st/9.pdf> (Erişim Tarihi: 21.05.2015)
- Breton, T.R. (2003). Education, Human Capital And National Income. <http://academic2.american.edu/~hertz/fall2003/Breton%20Education%20and%20National%20Income.pdf> (Erişim Tarihi: 21.05.2015)
- Çalışkan, Ş. vd. (2013). Türkiye'de Eğitim-Ekonomik Büyüme İlişkisi: 1923-2011 (Kantitatif Bir Yaklaşım). *Yönetim Bilimler Dergisi*, 11(21), 29-48.
- Çatalbaş, N. (2007) Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir mi? Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı,94.
- Deyon, P. (1969). *Le Mercantilisme*, Paris: Flammarion
- Ergün, E. (2003). Afyon Kocatepe Üniversitesi Bolvadin Meslek Yüksekokulu'nun Bolvadin'in Sosyo - Kültürel Yapısına ve Ekonomisine Katkıları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 5(1), 74.
- EUORSTAT (2015). Education In The Regions Of The European Unions. <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistics-in-focus/-/KS-NK-01-006> (Erişim Tarihi: 12.04.2016)
- Florax R.J. (1987). *The Regional Economic Role of Universities: The Dark Side of Universities*. Netherlands: Twente Univ., CHEPS.
- Güngör, G. ve Göksu, A. (2013). Türkiye'de Eğitimin Finansmanı ve Ülkelerarası Bir Karşılaştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 20(1), 59-72.
- Gürüz, K. (2001). Dünya'da ve Türkiye'de Yükseköğretim. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Kaşı, M. ve Serel, A. (2008). Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 15(2), 106-107.
- Koç, H. (2007). Eğitim Sisteminin Finansmanı. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 39-50.
- Milli Eğitim Bakanlığı.(2016). Milli Eğitim İstatistikleri. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_organ_egitim_2015_2016.pdf (Erişim Tarihi: 21.04.2016).
- Munnich, L. and Nelson, K. (2003). *The University in the City: An Agenda for Community and Economic Development*. Minnesota: Humphrey School of Public Affairs.
- OECD. (1982) *The University and the Community. The Problems of Changing Relationships*. Paris: OECD Pub.

- Özaslan, İ., Korkmaz, E., Batırel, Ö. F., Erkal, M. (1998). *Yüksek Öğretim Kurumlarının Bölgearası Gelişme Farklılıkları Açısından Önemi ve İşlevleri*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Özker, N. ve Esemir, Ç. (2009). *Türkiye’de Bir Kamu Harcaması Olgusu Olarak Eğitim Harcamaları: Örnek Ülkeler İle Yakın Dönem Karşılaştırma*. *Mevzuat Dergisi*, 142, <http://www.mevzuatdergisi.com/2009/10a/02.htm> (Erişim Tarihi: 15.08.2014)
- Öztürk, N. (2005). *İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü*. *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 1(1), 27-44.
- Phelps, R. P. (1998). *The Effect Host Community Size of University on State Growth*. *Economics of Education Review*, 17(2), 150.
- Pehlivan, O. (2000). *Kamu Maliyesi*. Trabzon: Murathan Yayınevi,
- Serin, N. (1979). *Eğitim Ekonomisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 77.
- Telater, O.M. ve Terzi, H. (2010). *Nüfus ve Eğitimin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme*. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(2), 197-214.
- Temple, J. (2001). *Effects de l’Education et du Capital Social sur la Croissance dans les Pays de l’OCDE*. *Revue Economique de l’OCDE*, No, 33, 2001/II, p. 60-109.
- Tuzcu, G. (2006). *Eğitimde Vizyon 2023 Ve Avrupa Birliği’ne Giriş Süreci*. <http://portal.ted.org.tr/yayinlar/EgitimdeVizyon2023veAvrupaBirliğineGirisSureci.PDF>. (Erişim Tarihi:22.04.2016).